

Nr 39.

Ankom till riksdagens kansli den 2 april 1935 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 13 april 1883 (nr 16 s. 1) angående förlagsinteckning.

Genom en den 8 mars 1935 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 157, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 13 april 1883 (nr 16 s. 1) angående förlagsinteckning.

Härigenom förordnas, att 1 § förordningen den 13 april 1883 angående förlagsinteckning¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

1 §.

Utfäster den — — — jämväl gruva.

Förlagsinteckning må ock beviljas, där den som driver hotell-, pensionat- eller restaurangrörelse, i vilken under minst två månader årligen sysselsätts minst tio anställda, utfäster att hans för rörelsen avsedda lösa inventarier skola utgöra säkerhet för fordran.

Ej må — — — ingående föremål.

Utfästelsen skall — — — rörelsen drives.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1935.

I fråga om de skäl, som ligga till grund för förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

För upplåtelse av panträtt i lös egendom fordras enligt svensk rätt i allmänhet att godset överlämnas till borgenären eller till annan person för borgenärens räkning. Annan säkerhetsrätt än panträtt kan i vissa fall upplåtas i lös egendom utan att ägaren behöver avstå från förfoganderätten till denna. Sålunda kan enligt 1 § förordningen den 13 april 1883 (nr 16 s. 1) angående förlagsinteckning samt 17 kap. 7 § handelsbalken, sådana dessa lag-

¹ Senaste lydelse se SFS 1932:172.

rum lyda enligt lagar den 3 juni 1932 (nr 172 och 173), den som har fordran hos utövare av industriell rörelse, för vilken i regel användes drivkraft om minst fem effektiva hästkrafter eller ock minst tio arbetare, genom förlagsinteckning erhålla rätt att vid konkurs med förmånsrätt utfå betalning för sin fordran ur bland annat de för rörelsen avsedda lösa inventarierna. Enligt lag den 3 juni 1932 (nr 171) kan vidare inteckning meddelas i jordbruksinventarier, vilken inteckning jämväl medför förmånsrätt enligt 17 kap. 7 § handelsbalken.

Beträffande hotell- och restaurangrörelse — därunder inbegripet jämväl pensionatrörelse — finnas inga motsvarande bestämmelser. En utövare av sådan rörelse saknar överhuvud taget möjlighet att i sina inventarier upplåta panträtt med bibehållen besittning för ägaren eller förmånsrätt av det slag som vinnes genom förlagsinteckning eller inteckning i jordbruksinventarier.

Emellertid finnes ett rättsinstitut, som i ej ringa utsträckning kommit att användas för vinnande av säkerhet i lös egendom, nämligen s. k. lösöreköp. Medan köp av lös egendom i regel ej vinner giltighet mot säljarens borgenärer så länge godset finnes kvar i säljarens besittning, kan en köpare enligt förordningen den 20 november 1845 i avseende på handel om lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva, genom iakttagande av vissa formalia få sin rätt till egendomen skyddad. I rättspraxis har giltighet tillerkänts dylika lösöreköp, även om avsikten därmed endast varit att säkerställa köparen för en fordran som han ägt hos säljaren. Mellan köparen och säljaren är då vanligen överenskommet att köpet skall gå åter, så snart fordringen blivit gulden. — I detta sammanhang torde ock böra erinras om möjligheten att vid köp av lös egendom stadga äganderättsförbehåll. Om exempelvis i ett avbetalningskontrakt föreskrives att de inköpta föremålen skola förbliva säljarens egendom intill dess köparen fullgjort sin betalningsskyldighet, undantagas föremålen från utmätning för köparens gäld och ingå ej heller i dennes konkurs. Skulle köparen i sin tur försälja godset, kan han dömas till ansvar för förskingring.

I en vid 1934 års riksdag väckt motion (II:23) framhölls önskvärdheten av att hotell- och restaurangägare kunde såsom säkerhet i laglig form använda de betydande tillgångar som utgjordes av inventarierna. Behovet härav vore så mycket mera framträdande som de flesta av dessa näringsidkare icke ägde den fastighet där rörelsen bedreves utan hade huvuddelen av sina tillgångar placerad i inventarierna.

I motionen anfördes — under erinran att statsmakterna i vissa fall vidtagit åtgärder i syfte att stödja betryckta näringsgrenar — att även den svenska hotell- och restaurangnäringen under de senaste åren haft att kämpa med betydande ekonomiska svårigheter utan att dock ha erhållit dylikt stöd, vilket förhållande, tillika med det osäkerhetstillstånd i övrigt varunder denna verksamhet bedreves, hade bidragit till en påtaglig obenägenhet att investera kapital i hotell- och restaurangföretag. Hotell- och restaurangnäringen spelade dock i vårt land en högst betydande roll ej blott för de särskilda orternas invånare

och den resande svenska allmänheten utan även för den utländska turistströmmen. Enligt motionärens mening vore ett helt nytt rättsinstitut, som verkligen beredde hotell- och restauranginnehavare möjlighet att med fördel belåna rörelsens inventarier, i högsta grad önskvärt. Säkerhetsrätten borde upplätas genom inteckning i inventarierna, oberoende av inteckning i fastighet. Beträffande frågan om det slag av säkerhetsrätt en sådan inteckning borde medföra uttalades, att en mellanform mellan verklig panträtt och förmånsrätt måhända icke vore otänkbar men att, även om man till äventyrs icke komme längre än till inteckning av samma slag som inteckning i jordbruksinventarier, mycket dock vore vunnet därmed. Den personliga kreditgivningen skulle erhålla ett värdefullt stöd. Krediten skulle kunna ordnas på längre sikt och växelkrediten minskas, varjämte anlitaandet av flera kreditgivare med därav föranledd fördyring av krediten kunde motverkas. Kreditfrågan överhuvud taget skulle sålunda avsevärt underlättas och sundare kreditförhållanden kunna åstadkommas.

Första lagutskottet, dit motionen hänvisades, framhöll i sitt däröver afgivna utlåtande (nr 6), hurusom saknaden i svensk rätt av en ändamålsenlig form för belåning av inventarier vore ägnad att bereda hotell- och restaurangägarna avsevärda svårigheter samt att, i betraktande av hotell- och restaurangnäringens omfattning och stora betydelse, det därför syntes böra tagas under övervägande i vad mån möjlighet kunde skapas att på lämpligt sätt belåna hotell- och restauranginventarier. Utskottet betonade angelägenheten av att härvid undvika rubbning av den i 17 kap. handelsbalken stadgade förmånsrättsordningen samt anmärkte vidare, att vissa skäl, som tidigare anförts mot förslaget att beträffande jordbruksinventarier införa en mellanform mellan pant- och förmånsrätt, syntes i allt väsentligt äga giltighet även på förevarande område. Med hänsyn härtill ställde sig utskottet avvisande till tanken att införa en säkerhetsrätt i hotell- och restauranginventarier av nu antydd beskaffenhet. Vad anginge övriga tänkbara alternativ uttalade utskottet — som ansåg det mindre sannolikt att en för hotell- och restaurangnäringen lämplig form av pantsättning stode att vinna genom omarbetning av reglerna angående lösöreköp — att det däremot icke syntes uteslutet att en säkerhetsrätt i hotell- och restauranginventarier skulle kunna tillskapas i anslutning till det nuvarande förlagsinteckningsinstitutet. I detta hänseende åberopade utskottet, att en hotell- eller restaurangrörelse i flera hänseenden syntes jämförlig med en industri, samt att en säkerhetsrätt av nu angivet slag icke skulle inkräkta på vare sig personalens förmånsrätt enligt 17 kap. 4 § handelsbalken eller hyresvärdens förmånsrätt enligt 5 § samma kapitel och balk. Utskottet ville emellertid betona, att frågan krävde en mera ingående undersökning, och erinrade i detta sammanhang om svårigheten att på lämpligt sätt avgränsa de företag som skulle kunna bli föremål för inteckning.

På grund av det anförda hemställde utskottet, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning i vad mån säkerhetsrätt i inventarier kunde införas inom hotell- och restaurangnäringen samt om framläggande för riksdagen av det förslag vartill utredningen kunde föranleda. — Utskottets

hemställan bifölls av kamrarna, i anledning varav riksdagen avlät skrivelse till Kungl. Maj:t i enlighet därmed.

Med föranledande av riksdagens skrivelse utarbetades inom justitiedepartementet en promemoria jämte utkast till bestämmelser i ämnet. Enligt detta utkast skulle i 1 § förlagsinteckningsförordningen införas ett stadgande av innehåll, att förlagsinteckning skulle kunna beviljas jämväl i sådant fall, där den som dreve hotell- eller restaurangrörelse, vilken under minst två månader årligen sysselsatte minst tio anställda, utfäste att hans för rörelsen avsedda lösa inventarier och förråd av varor skulle utgöra säkerhet för fordran.

Över promemorian och lagutkastet ha efter remiss utlåtanden avgivits av kommerskollegium, överståthållarämbetet och länsstyrelserna, Sveriges advokatsamfund, Svenska bankföreningen, Sveriges centrala hotell- och restaurantförening samt Svenska turisthotellens riksförbund.

Beträffande innehållet i yttrandena får utskottet hänvisa till propositionen.

Förevarande förslag innebär, att hotell-, pensionat- och restauranginventarier skola kunna bli föremål för förlagsinteckning. Möjlighet härtill har dock icke ansetts kunna medgivas beträffande de mindre företagen. Förslaget förutsätter, att företaget under minst två månader årligen sysselsätter minst tio anställda. Härav framgår å andra sidan, att alla s. k. säsongföretag, som under angivna tid sysselsätta minst tio anställda, kunna bli föremål för förlagsinteckning. Inteckningen skall omfatta låntagarens för rörelsen avsedda lösa inventarier, vartill, enligt vad i propositionen uttalas, torde vara att hänföra jämväl förråd av glas, porslin, linne och dylikt.

Utskottet. Utskottet har vid sin granskning av propositionen icke funnit anledning till erinran mot densamma och får alltså hemställa,

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 2 april 1935.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman, Anderson* i Hägelåkra, *Klefbeck, Svenson* i Eskhult, *Löfgren**, *Norling, Wijkström* och *von Mühlenfels*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist, Nilsson* i Antnäs och *Wallerius*, fru *Östlund* samt herrar *Olsson* i Rimforsa, *Olsson* i Mellerud*, *Johansson* i Bro och *Johnsson* i Kalmar.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.